

Domonkos László

Szóló és romok

A gitárszóló vadul, tapintatlanul hasított bele a csendbe. Ákos merengve ült az elhagyatott szerkesztői szobában, a félig nyitva hagyott ajtón át a folyosóról, valamelyik szomszédos vágószobából érkezhettek a váratlan vendég, amint nyitották vagy csukták az ajtót, s a már hanggal-zenével felszerelt snittek igazgatása közben az éles, hangos improvizációs futam mintha ki akart volna szökni hangszóró- meg monitorfogságából a szellős, szabad folyosó áradó, széles tereire. A váratlan, erőteljes hang felrázta Ákost: tudta, indulnia kéne haza, már vagy félórája ücsörög itt az íróasztala előtt az üres, barátság-talan, sohasem kedvelt helyiségben, összefüggéstelen gondolatöredékek, emlékfoszlányok és benyomáshalmaz-részecskék kavarognak a fejében meg a tudatköszöbe fölött-alatt, kusza összevisszaságban, maga sem igazán tudja, miért, igaz, sejtí, de akarni csöp-pet sem akarná ezt az egész borongós kutyvaszt a homloklebenye mögött, valahol az agysejtjei közötti, lopva kialakult járatokon, hogy a jó radai rossebb enné meg az egész marhaságot.

Miután hazaértek a forgatásról, már másnap vágni kellett és leadni az anyagot, hogy még az e heti külpolitikai magazinba beférjen. Így hagyta meg a főnökasszony, s a Megbízott, akinek távollétében gondjaira bízta a szerkesztőséget, ugyanebben maradt vele. Korszós sztenderd külsős munkatárs volt már régóta, a főnökasszony valami oknál

fogva különösen kedvelte – azt beszélték, régebben református pap volt, később a nagy és neves szövetségben funkció –, most mindenesetre bőszen részt vállalt minden munkából, szemlátomást roppant készséges-segítőkész, itt van, ott van, mindenütt van.

Ákos úgy gondolta, arra az elszakított területre szervezi a forgatást, ahonnan régi kedves barátja-kollégája származott: Misi nemcsak a kommunista idők irtózatoss nyomoráról, vidék- és emberpusztító rémségeiről, de gerincroppantó-elaljasító hatásairól-következményeiről is sokat mesélt, történetei színesek voltak és elevenek, Ákost nagyon megragadta a középkori várromok mellett az egykoron oly híres-neves történelmi borvidék tönkrement néhai szőlődombjainak szuggesztíven ecsetelt képe, mikor kiszállt a mikrobuszból, döbbenet állapította meg, hogy így élőben a nyirkos, borús időben az egész, ha lehet, még iszonytatóbban nyomasztó-felkavaró, sors-tükör és végzet-illusztráció, hiperrealista közép-európai magyar történelmi életkép és halhatatlan, örök dokumentum-tabló, azt a rabló hétszentségit, fakadt ki azonnal a látványra a melléje lépő Imi, a technikus-sofőr is – ott-hon Zsófi, az aranyszívű-belevaló vágó csaj valósággal felsikoltott („én édes jó istenem!”), amint az első snittek megpillantotta.

A faltöredékek között kiabáló-ját-szadózó-rohangáló, az időjárásra fittyet

hányó cigánygyerekek zajongása mögött komoran álldogáló, szelídhajlatú dombok ködbevesző sorának oldalain világosan kivehető valamikori tókesorok fölött néma és baljós fekete madarak köröztek, a távolból mintha vonatfütty vagy gyári kúrtszó szűrődött volna át idáig. Úgy tűnt, hatalmas, rozsdás vaskoloncok nőnek, duzzadnak tova a szitáló esőben, mintha egy gépi vegetáció burjánozna mindenfelé, óriási kalapácsok, hordók, traverzek, sarlók és meggömbült szélű, óriási fém-csilagok terpeszkednek lustán szétfolyva körös-körül, a cigányosan ejtett, elkiabált idegen szavak úgy gördültek alá a hét-nyolcszáz éves falmaradványokról, mint amikor földrengés vagy vulkánkitörés idején remegő hegyoldalokról sebesen gurulnak lefelé a kisebb-nagyobb kövek, szikladarabok.

Ákos azt találta ki, hogy az anyag narratív része és a megszólaltatottak előtt és után, keretes szerkezetet kialakítván, két, úgynevezett sztendapot épít be a produkcióba, vagyis megfelelő képi háttérrel – no, az aztán van itt bőven –, mikrofonnal a kezében egyszál maga odaáll a kamera elé és mintegy monológként föl- és elmond ezt-azt. Amit kell. Ami így fölkaavarta. Amit ez az egész mond, üzen, ordít és vinnyog. Az egészet. Mindent.

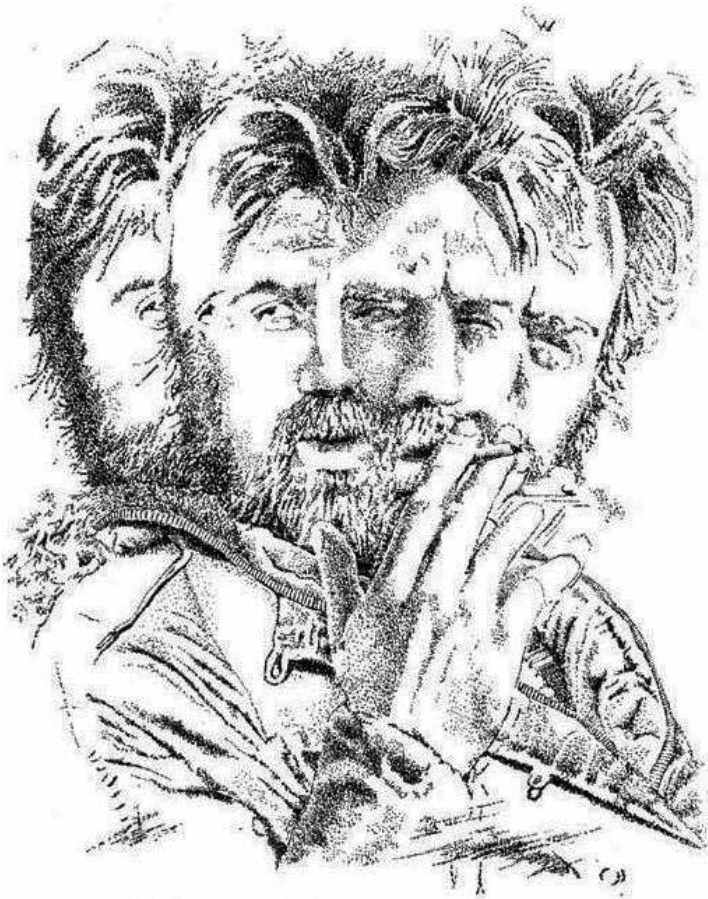
Két nap múlva, hazafelé utazva úgy érezte: igen, nagyjából ezt, nagyjából így akarta. Külön örült a megtalált végszónak: az enyészet, a lepusztultság növényei és romjai fölött a végső, szomorú szónoki kérdések, majd a záró mondat – „és a kövek... a kövek nem válaszolnak”. Zsófi lelkes örömmel, kicsit feldúltan, de a régi haversággal azt mondta, te baszki, ez tényleg kurva jó, na, úgy megcsináljuk, hogy még...

A heti adásba szánt anyagok átvétele a szerkesztőségi vágószobában történt, a főnökség mellett rendszerint a vezető operatőr, a vágó és az illetékes szerkesztő jelenlétében. Korszós nem egészen úgy érkezett, ahogyan a főnökasszony szokott, igyekezett oldottabbnak-haverkodóbbnak tűnni, Ákos szemében ez mégis valahogy eléggé kenetteljesre sikeredett. Zsófi sürgött-forgott, kapcsolgatott, máris megidéződött minden. Ákos lopva az átvevőt figyelte, mint ilyenkor mindig mindenki. Korszós némán, rezzenetlen arccal nézte, keskeny szemeit még keskenyebbre húzva, vékony bajuszkája, úgy tűnt, néha picit megremegett. Kényelmesen hátradőlt, hányaveti tartással oldalra fordult, így is maradt, amíg csak le nem futott az anyag. Csönd támadt, fojtott, hosszú, számonkérő. Ákos maga elé meredt, csak Korszós hangjára nézett föl. „Ez nem mehet adásba.” A hang nyugodt volt, kiegyensúlyozott, majdhogynem közönyös. A csönd nyúlt. A vezető operatőr elmélyülten játszadozott egy kulcstartóval, Zsófi maga elé meredt, mint akit leszidtak és most éppen szégyelli magát. Ákoson egy pillanatra átvillant, vajon mitől, hogyan tud az ember szája így kiszáradni a másodperc tört része alatt. „Na de hát... miért?” – nyögte. „Mert én így akarom. Erre persze azt mondhatod, hogy ez cenzúra. Én meg azt mondom, az hát.” Csönd. A kimerevült zárókép a borús ég alatt ázó romokkal és rajtuk-köztük egy-két cigánygyerekekkel közönyös mozdulatlansággal gunnyasztott az ablak előtt, a középkori romok mozdulatlanul ásítottak a kimerült monitoron, a szoba szép nyugodtan, lassan és egyenletesen forgott, éppen, mint az éjjeli meg a nappali hold a Föld,

a földgolyóbis meg saját tengelye körül. „Végeztünk, szevasztok.” Nem szólt senki.

Ákos megpróbált elrugaszkodni az íróasztaltól. Időközben teljesen besötétedett, most már tényleg rá kellett vennie magát az indulásra. Most újra hallatszott a gitárszóló, úgy lát-

szik, megint nyitották-csukták az ajtót amabban a vágóban, ugyanolyan vad, éles és áradó volt, mint korábban, Ákos már felismerni is vélte: Led Zeppelin. Igen, Led Zeppelin. Méghozzá a *Heartbreaker*. Először azt hitte, a *Black Dog*, a *Fekete kutya*. De nem, nem a fekete kutya.

Önarckép